

Особливості розвитку дітей раннього віку.

Ранній вік - це період життя людини з року до 3 років. Саме в цей час відбуваються важливі зміни у психічному розвитку дітей - формується мислення, активно розвивається рухова сфера, з'являються перші стійкі якості особистості.

Провідною діяльністю в ранньому віці є предметна діяльність, яка впливає на всі сфери психіки дітей, визначаючи багато в чому і специфіку їхнього спілкування з оточуючими. Ця діяльність має на увазі, що предмет використовується як знаряддя по закріплених у даній культурі правилам і нормам - наприклад ложкою їдять, лопаткою копають, а молотком забивають цвяхи.

Виявляючи в процесі діяльності найбільш важливі властивості предмета, дитина починає співвідносити їх з певними діями, які вона здійснює, при цьому відкриваючи, які операції найкраще підходять до конкретного предмета. Таким чином діти навчаються користуватися предметами так, щоб вони не були просто продовженням їх руки, але використовувалися, виходячи з логіки самого предмета, що їм краще всього можна робити.

На першій стадії - цілеспрямованих проб - дитина варіює свої дії виходячи не з властивостей знаряддя, яким вона хоче дістати потрібний їй предмет, але з властивостей самого цього предмета. На другій стадії - подстерегання - діти випадково знаходять в процесі своїх спроб ефективний спосіб дії з знаряддям і прагнуть повторити його. На третій стадії дитина активно намагається відтворити ефективний спосіб дії з знаряддям і оволодіти ним. На четвертій стадії дитина відкриває способи регулювання та зміни дії виходячи з тих об'єктивних умов, в яких ця дія доводиться виконувати. А ось коли дорослий відразу ж показує дитині, яким чином діяти з предметом, етап проб і помилок мінується, а діти відразу ж починають діяти, починаючи з другого етапу.

При діагностиці розвитку предметних дій у дітей необхідно пам'ятати про те, що гарматні дії включають в себе і предметні, так як один з варіантів гарматного дії є історично закріпленим за даними предметом. Так, ложкою можна копати, пересипати вміст з однієї ємності в іншу, є суп і так далі, але тільки останній спосіб використання є ще і предметним, історично закріпленим за цим знаряддям. Протягом другого року життя діти навчаються більшості предметних дій, причому при дослідженні їх психічного розвитку важливо пам'ятати, що гарматні дії в певній мірі можуть бути показником

інтелектуального розвитку дітей, у той час як предметні більшою мірою відображають ступінь їх навчання, широту контактів з дорослими .

Під час розумового розвитку дитини ключ до успіху полягає не тільки в стимулюванні, а й душевному спокою. Якщо ви нетерплячі, дратівливі й нещирі з дитиною - така наука не має ніякого ефекту. Діти інстинктивно відчують вашу тривогу і негатив, вони замикаються і не дають самі собі розвиватися.

Хоча іноді це реальна проблема, постарайтеся не обмежувати маленького "дослідника". Чим більше речей він буде робити самостійно, тим швидше він буде вчитися. Є один мудрий вислів: "Не дозволяйте своїй дитині падати, але й не заважайте йому оступатися". Самостійно малюк досягне великих вершин, ніж під вашим постійним тривожним контролем.

Спілкування з дорослим має велике значення для розвитку особистості дітей раннього віку. Перша самооцінка дітей у цей час є насправді оцінкою дорослого. Тому постійні зауваження, ігнорування не завжди успішних спроб дітей зробити щось самостійно, недооцінка їх старань можуть призвести вже в цьому віці до невпевненості в собі, зниження домагань на успіх в здійснюваній діяльності. У цьому віці у дітей формується почуття самостійності, автономності або, при несприятливому напрямі розвитку, почуття залежності. Домінування одного з двох варіантів пов'язано з тим, як дорослі реагують на перші спроби дитини домогтися самостійності.

До кінця раннього дитинства у дітей з'являються перші уявлення про себе як про особистість, що відрізняється від інших самостійністю власних дій.

В цей час у дітей з'являються перші ознаки негативізму, впертості й агресії, які є симптомами кризи 3 років. Це один з найбільш значущих і емоційно насичених криз в онтогенезі . Перешкоди, які виникають при формуванні самостійності, активності дітей (гіперопіка, авторитарність, високі вимоги і критика з боку дорослих), перешкоджають нормальному розвитку самосвідомості та самооцінки дітей, призводять до того, що негативізм, упертість, агресія, тривога, відгородженість стають стійкими властивостями особистості . Ці якості впливають на всі види діяльності дітей і можуть призвести до серйозних відхилень у молодшому шкільному та підлітковому віці.

Важливою характеристикою даного вікового етапу є лабільність емоційної сфери дитини. Його емоції і формуються в цей час почуття, що відображають ставлення до

людей і предметів, ще не фіксовані і можуть бути схильні до змін при зміні ситуації. Для раннього віку характерні яскраві емоційні реакції, пов'язані з безпосередніми бажаннями дитини. В кінці цього періоду, при наближенні до кризи 3 років, спостерігаються афективні реакції на труднощі, з якими стикається дитина, намагається щось зробити самостійно, але в нього нічого не виходить або немає кому прийти на допомогу. У такій ситуації імовірна емоційний спалах. Фіксація на забороні при появі іншого позитивного стимулу, відсутність позитивної емоційної реакції на нову іграшку і інші показники, так само як і фіксація на негативних емоціях, є серйозними показниками відхилення у розвитку емоційної сфери, і в загальному психічному розвитку у віці.

Отже, провідною діяльністю в ранньому віці є предметна діяльність, метою якої є засвоєння функцій предметів, оволодіння способами дій з ними. Мислення - наочно-дієве, засноване на сприйнятті і дії з предметами. Характерною особливістю мислення дитини в цей період є його синкретизм. До кінця раннього дитинства у дітей формуються три основних сенсорних еталона - кольори, форми, розміру. Спілкування з дорослим, спільна предметна діяльність можуть істотно прискорити пізнавальне розвиток дітей.

Перші уявлення про себе як про особистість з'являються у дітей до кінця періоду раннього дитинства. Емоції і формуються почуття дитини можуть бути схильні до змін у разі зміни ситуації. Емоційні реакції яскраві і пов'язані з безпосередніми бажаннями дитини. До кінця періоду раннього дитинства з'являються перші ознаки негативізму, які є симптомами кризи 3 років. Спілкування з дорослим має велике значення для розвитку особистості дітей раннього віку.

Період раннього дитинства є найбільш сприятливим для розвитку мови. На процес розвитку промови впливають різні фактори, серед яких можна виділити вроджені здібності, бажання дитини спілкуватися з оточуючими, взаємодія з матір'ю, порядковий номер народження дитини, наявність мовних порушень у родичів та медичні фактори.